

פרשת תצננה — וְאֵתָהּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל... שָׁמֶן זַיִת... כְּתִיב לְמֵאֹר

בניגוד לפתיח הרגיל "וַיִּדְבֹר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר" שמוצאים בפרשות אחרות, פותחת פרשת תצננה בלי להזכיר את שמו של משה: "וְאֵתָהּ תִּצְנֶנָּה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" וכו' (כז כ). זאת ועוד, שמו של משה לא מוזכר בכל הפרשה אפילו פעם אחת!

אמר על כך הגאון רבי אליהו מווילנא, שעל פי רוב חל ז' באדר, יום פטירת משה, בשבוע של פרשת תצננה. צופה הדורות מראש רמז זאת בתורה בהעלמת שמו מפרשת "וְאֵתָהּ תִּצְנֶנָּה" (קול אליהו).

בפירוש בעל הטורים מובא נימוק נוסף לכך ששמו של משה לא הוזכר: אחרי חטא העגל ביקש משה מהקב"ה שיסלח לעם ישראל, ואם לא "מִחֲנֵי נָא מִסְפָּרְךָ אֲשֶׁר כְּתִבָּתָּ" (שמות לב לב). אף על פי שסלח הקב"ה לישראל, נשאר רושם כלשהו מבקשה זו של משה, הואיל ו"קללת חכם – אפילו על תנאי היא באה", כדברי רבי אבהו במסכת מכות (יא.), ולכן נמחק שמו של משה מהפרשה.

ומדוע נמחה שמו של משה דווקא מפרשת תצננה?

מסביר רבי יוסף חיים מבגדד בספרו "עוד יוסף חי" (דרושים, תחילת פרשת כי תשא) שמידת הדין דקדקה בלשונו של משה שאמר "מִחֲנֵי נָא מִסְפָּרְךָ": "ספרך", הספר העשרים, ופרשת תצננה היא הפרשה העשרים מבראשית.

הסבר נוסף: פרשת "תצננה" (501 בגימטרייה) רמוזה ב"אֲשֶׁר כְּתִבָּתָּ", כמִנְיָן אֲשֶׁר ר' (ר' נח ליפשיץ, "נפלאות חדשות", סוף פרשת תצננה).

"וְאֵתָהּ תִּצְנֶנָּה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל... שָׁמֶן זַיִת..."

עם ישראל נמשלו לזית בדברי ירמיהו: "זַיִת רִעְוָן יִפֶּה פְּרֵי תֹאֵר – קָרָא ה' שָׁמֶן" (ירמיהו יא טז), ומסבירים רבותינו ("שמות רבה" לו א) שהסיבה לדימוי לזית היא שכל המשקים מתערבבים אחד בשני חוץ מהשמן שאינו מתערבב, כך ישראל אינם מתערבבים באומות עולם, כפי שנצטוונו "וְלֹא תִתְחַתְּןָם" (דברים ז ג), וכמו שאמר בלעם: "הֵן עִם לְבָדָד יִשְׁפֹן וּבְגוֹזִים לֹא יִתְחַשְּׁב" (במדבר כג ט).

"וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ שָׁמֶן זַיִת זָךְ כְּתִיב לְמֵאֹר..."

מהו "כְּתִיב"? מתרגם אונקלוס "כְּתִישָׁא", כלומר השמן מופק מהזית באמצעות כתישה עדינה, ולא בלחץ גדול או בטחינה. שמן עדין ואיכותי כזה מתאים למנורת המאור במקדש.

אפשר שהמילים "כְּתִיב לְמֵאֹר" רומזות לנו, שכאשר נמצא אדם במצב של "כְּתִיב", מצב של כתישה ושחיקה – אסור לו להתיימש, אלא העצה הטובה לצאת מהשבר היא להיות ל"מאור": להשתדל להאיר

פנים, להאיר לזולת ולהיטיב לו. בנוסף, צריך להאמין שעוד נגיע "למאור", למקום רוחני גבוה ביותר, וכמו הזית שכתשתו היא שמפיקה בסופו של דבר את שמנו הזך (ר' אהרן יעקב גרינברג, עיטורי תורה).
 כך גם במישור הלאומי, וכפי שהדריך אותנו הגר"א, כמובא בשמו בספר "קול התור" (א): "לדעת מראש כי בעקבות משיחא מכל צרה יוצאת ישועה... לדעת מראש כי ארץ ישראל נקנית ביסורים, אבל בזה היא נקנית ממש... ולכן חלילה לנו לסגת אחור במשהו אם יהיה חס וחלילה איזה קושי, איזו מכשלה בדרך עבודתנו, ולהיות בטוחים כי דווקא מְמַנָּה יַעֲקֹב יִנְשָׁע (על פי ירמיהו ל ז) וּמִן הַמְּצַר נִגִיעַ לַמְּרַחֲבִיָּה (על פי תהלים קיח ה)".

"פְּתִית לְמְאֹר, לְהַעֲלֵת נֵר, תְּמִיד".

המנורה מסמלת את בית המקדש, ובציווי זה על הדלקת המנורה מצאו חכמים רמז לשלושת בתי המקדש (כמובא כאן בפירושו הקצר של בעל הטורים, בפירוש "תולדות יצחק" לרבי יצחק קארו ובפירושו ר' בחיי לבראשית כח יז): שני בתי המקדש שחרבו והיו למרמס וכתשה רמוזים במילה "פְּתִית": האותיות כ"ת (בגימטרייה 420) רומזות לשנות קיומו של בית שני, והאותיות י"ת (בגימטרייה 410) רומזות לשנות קיומו של בית ראשון. אבל בית המקדש השלישי, שנזכה לבנותו בקרוב, יעמוד לעד ולא לזמן קצוב, והוא מרומז במילים הבאות: "לְמְאֹר... תְּמִיד", כי מעלתו תמידית ואורו לא ייפסק לעולם, ככתוב: "קוּמִי אֲוִרִי כִּי כָּא אֲוִרָךְ, וּכְבוֹד ה' עֲלֶיךָ זָרַח... וּפְתַחוּ שְׁעַרְיָךְ תְּמִיד, יוֹמָם וְלַיְלָה לֹא יִסְגְּרוּ... כִּי ה' יִהְיֶה לְךָ לְאֹר עוֹלָם" (ישעיהו ס א-ב).